

Kobieřice 14. června 1924

O podstatě plevele, živočišných škůdců a oněch takzvaných chorob rostlin před fórem přírody

V dalším průběhu našich úvah budeme vycházet z řady poznatků, které jsme zde o rostlinném růstu i o tvorech z říše živočišné slyšeli v předešlých dnech. Půjde o to, abychom si nyní alespoň v krátkosti ukázali některé z duchovně-vědeckých představ, které mají souvislost s rostlinami, s rostlinnými i živočišnými škůdci zemědělství a také s tím, co bývá nazýváno chorobami rostlin. Tyto věci lze zkoumat jedině na naprosto konkrétních případech. A proto také tam, kde se dá všeobecně říci jen velice málo, poněvadž tyto záležitosti budou muset být specifikovány, uvedu nejprve příklady, které pak, budou-li vzaty za východiska k pokusům, mohou vést dále. Nejprve bych se chtěl věnovat podstatě plevele, či jak se tomu všelijak říká, chtěl bych se nyní zamyslet nad těmito rostlinnými škůdci.

Podívejte se, nejedná se zde ani tak o to, abychom si určili nějakou definici plevele, nýbrž o to, abychom si udělali představu, jak z určitého pozemku odstraníme ty rostliny, které zde nechceme mít. Člověk má někdy, není-liž pravda, takové zvláštní záchvaty, které mu zůstaly ještě z dob studií. A tak jsem se pokusil, byť i bez nějakého mimořádného nadšení, jednomu takovému záchvatu vyhovět a v různých spisech vyhledat, jaká se vlastně uvádí definice plevele. I zjistil jsem, že většina autorů, snažících se plevel definovat, říká: „Plevelem je všechno, co roste na místě, kde to člověk nechce mít.“ Vidíte sami, že je to definice, která k podstatě věci nijak zvlášť neproniká. Bude-li se někdo chtít zabývat podstatou plevele, pak přitom moc štěstí neudělá, a to z toho prostého důvodu, že totiž před fórem přírody má plevel zrovna takové právo růst jako rostliny, které se nám zdají být užitečné. Budeme si muset uvědomit, že na tyto věci je třeba se dívat z poněkud jiného úhlu pohledu, a sice se zřetelem na to, jak z určitého pozemku dostat právě to, co zde není záměrně, ale co zde roste díky všeobecným přírodním souvislostem. Tato otázka nemůže být zodpovězena jinak, než že se přihlédne k tomu, co jsme si zde uvedli v uplynulých dnech.

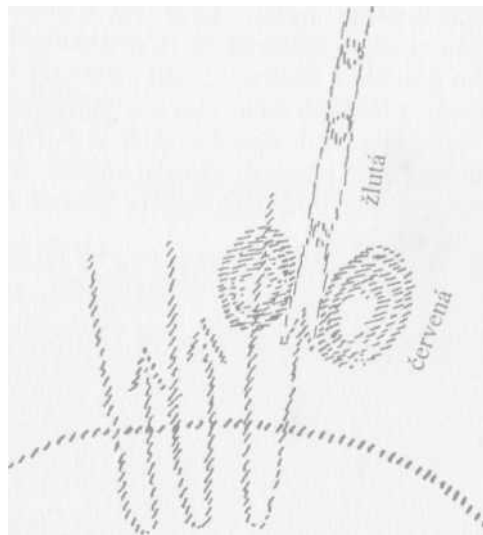
Uvedli jsme si zde, že je nezbytné přísně rozlišovat mezi silami činnými v rostlinném růstu, které sice pocházejí z kosmu, které však jsou nejprve přijaty zemí, odkud pak teprve působí na růst rostlin. Tyto síly, které mají v podstatě původ v kosmických vlivech, jak jsem už říkal, v Merkuru, Venuši a Měsíci, které však nepůsobí přímo z těchto planet, nýbrž oklikou přes zemi, tyto síly je třeba vzít v potaz, chceme-li sledovat, co dá po mateřské rostlině vzniknout rostlině dceřinné atakdále. Naproti tomu ve veškerém nadpozemském působení, které rostlina přijímá z okolního světa, musíme vidět to, co jako možnosti působení předávají vzdálenější planety vzduchu, a co je tímto způsobem přijímáno. Obecně je však možno též říci, že veškeré síly působící na zemi a do země z blízkých planet jsou

značně ovlivněny působením zemského vápna, zatímco to, co působí z vesmírného okolí, je ovlivněno působením křemíku. Zde je tomu tak, že i když působení křemíku vychází ze země samotné, tak přesto zprostředkuje to, co vychází z Jupitera, Marsu a Saturnu, nikoli však už to, co vychází z Měsíce, Merkuru a Venuše.

Jenže dnes už je pro člověka naprosto nezvyklé, aby si tyto skutečnosti opravdu uvědomoval. Ovšem člověk za to také pyká. V jednom případě pak musel člověk v bezpočtu oblastí civilizovaného světa za neznalost kosmických vlivů, ať už vlivů působících prostřednictvím vzduchu oklikou přes to, co se nachází nad povrchem půdy, anebo vlivů působících zprostředkovaně přes zemi zespod, pykat svou bezvýhodností, do níž se dostal, když jednou zcela vyčerpal všechno, co bylo ve vztahu k těmto věcem kdysi starší instinktivní vědou vykonáno. Vám všem to může být lhostejné, avšak mnohým lidem to lhostejné není. Půda byla vyčerpaná, i tradice byly vyčerpané - ačkoli rolníci dělali co mohli - a vinice tak byly široko daleko napadeny mšičkou révokazem. Člověk byl proti tomu do značné míry bezbranný. Mohl bych vyprávět mnohé o redakci jedněch zemědělských novin vycházejících v osmdesátých letech ve Vídni, po které kdekdo chtěl, aby proti révokazovi vynalezla nějaký prostředek, a která byla pak úplně bezradná, když se tehdy ta révokazová epidemie stala skutečně akutní. - V těchto věcech se totiž nedá s dostatečnou účinností postupovat za pomoci té vědy, která tu dnes je. Zde se dá účinně postupovat jedině tehdy, dokáže - li člověk skutečně přistoupit na to, co lze vědět díky cestám, které jsme naznačili.

A nyní si tedy představte - znázorním to schematicky (náskres): Toto budiž půdním povrchem. Zde se nachází to, co sem vniká z kosmu jakožto působení Venuše, Merkuru a Měsíce, a je opět vyzařováno nazpět, takže to působí zespoda nahoru. A to, co tímto způsobem může v zemi působit - opět bych to schematicky znázornil - to uvede rostliny v působnost tak, že vytvoří nejprve to, co roste během jednoho roku, a poté vytvoří semeno. Ze semene vzejde pak opět nová rostlina, z ní další atakdale. Co se sem dostává touto cestou, to vše se podílí na reprodukční síle, na generačním sledu.

Naproti tomu všechno, co se sem dostává jinou cestou, cestou vedoucí nad povrchem země, to vše se sem dostává v podobě sil jiných, v podobě sil z planet vzdálených zemi. To můžeme schematicky znázornit asi takto: Zde máme to, co se nyní v rostlině přemění díky tomu, že se rostlina rozprostírá, rozrůstá do svého okolí, co jí činí napohled silnou a tučnou, co sklídíme jako potravinu, protože to vytváří vždy znovu kontinuální tok. To, co odtrhneme například z jabloně nebo z broskve a co pak v podobě dužniny plodu sníme, to vše pochází z těchto planetárních působení vzdálených zemi. Avšak právě z těchto poznatků vyplývá, jak se člověk musí chovat, chtěli nějakým způsobem ovlivnit růst rostlin. Žádným jiným způsobem se nedopracujeme k poznatku, jak můžeme ovlivnit růst rostlin, než tím, že přihlídneme právě k těmto rozdílným silám.

Na velké množství rostlin, a to jsou především ty rostliny, které obvykle řadíme k plevelům a které jsou začasť mimořádně účinnými léčivými rostlinami - právě mezi pleveli nalézáme ty nejučinnější léčivky - na tyto rostliny má tedy největší vliv to, co bychom mohli nazvat působením Měsíce.

O Měsíci se obvykle ví, že svým povrchem přijímá sluneční paprsky a vrhá je směrem k zemi. Díky tomu, že je zachytíme naším zrakem - země ovšem tyto měsíční paprsky zachycuje také - vidíme nazpět odražené paprsky Slunce. Jsou to tedy paprsky Slunce, které jsou tímto způsobem odráženy nazpět, které však jsou pronikány silami Měsíce, které tedy přicházejí na zemi právě jako síly Měsíce od těch dob, co se Měsíc oddělil od země. Ve vesmíru posiluje právě tato měsíční síla vše pozemské. - Vždyť dokud byl Měsíc spojen se zemí, bylo všechno pozemské ještě daleko živější, daleko plodivější. Něco tak intenzívně minerálního, jak to zde máme dnes, vlastně tehdy ještě neexistovalo, v čase, kdy Měsíc byl dosud spojen se zemí. - Poté však, co se Měsíc od země oddělil, je jeho působení takové, že obvyklý stav této země, který právě tak dostačuje k tomu, aby mohlo dojít k růstu živých organizmů, je jím posilován, takže se růst může vystupňovat až k reprodukci.

Jestliže nějaká bytost roste, tak se zvětšuje. Zde působí tatáž síla, která působí také při rozmnožování. Jen s tím rozdílem, že při růstu to nedospěje tak daleko, že by vznikla bytost stejného druhu. Vzniká pouze buňka na buňce. Je to jakési slabší rozmnožování; rozmnožování, které v bytosti jakoby uvízlo. Rozmnožování je pak silnějším růstem. Země samotná může zprostředkovat právě ono slabé rozmnožování, tedy růst, bez Měsíce však nezmůže nic, co by šlo nad rámec poněkud silnějšího růstu. K tomu prostě potřebuje to, co v podobě kosmických sil ozařuje prostřednictvím Měsíce a u zvláštních rostlin i prostřednictvím Merkuru a Venuše zemi. Říkal jsem předtím, že si lidé představují tak, že Měsíc pouze sluneční paprsky přijme a pak je vrhá na zemi. Člověk tady vlastně bere u působení Měsíce na zřetel jen světlo Slunce. Jenže to není to jediné, co se na zemi dostává. S měsíčními paprsky se nyní na zemi dostává celý reflektovaný vesmír. Všechno, co působí na Měsíc, je zase vyzařováno nazpět. Tak je i celé hvězdné nebe, aniž by to bylo možné současnými fyzikálními metodami dnešnímu člověku dokázat, v jistém smyslu odráženo směrem k zemi. Je to vskutku intenzívní a silně organizující kosmická síla, která tu je Měsícem vyzařována dolů do rostlin, aby se rostlině posloužilo i ve vztahu k jejím semenům, aby se síla růstová pozvedla k síle rozmnožovací.

Jenže, to všechno je v určité oblasti země přítomno jen tehdy, má-li tato oblast úplněk. Má-li tato oblast novoluní, pak blahodárny vliv Měsíce neokusí. V rostlinách je během novoluní pouze zadržováno to, co přijaly v čase úplňku. Člověk by mohl leccého dosáhnout už jen tím, kdyby vůbec studoval, jak dalece se dostane, kdyby, řekněme, již při výsevu pro vůbec první činnost klíčku v zemi využil Měsíce, jak to dělávali staří Indové ještě i v devatenáctém století, když seli podle lunárních fází. Příroda ovšem zase tak krutá není, aby člověka ztrestala pro tu sebenepatrnější nepozornost a nezdvořilost, s jakou se vůči Měsíci chová při

setí nebo při sklizni. Takže úplněk máme, jak známo, dvanáctkrát do roka. To postačuje k tomu, aby zde bylo onoho úplňkového působení, to znamená sil podporujících tvorbu plodů, dostatek. A když se pak zkrátka něco, co přispívá k oplodnění, provede jednou místo za úplňku za novoluní, tak to pak počká v zemi až k příštímu úplňku, nevšímá si lidských omylů a řídí se podle přírody. Úplně to postačuje pro využívání Měsíce lidmi, aniž by o tom měli ponětí. Ani tím si však příliš nepomůžeme.

Protože podívejte se, takto ošetřeny, dožadují se plevele zrovna tak svého práva jako kulturní rostliny. A ve všem nastane zmatek, poněvadž člověk se vůbec neorientuje v silách, které usměřují růst. V silách usměřujících růst je však třeba se orientovat. Je třeba vědět, že plně rozvinutou silou Měsíce se působí ve prospěch reprodukce, ve prospěch rozmnožování rostlinného života. Působí se tedy ve prospěch toho, co vyráží z kořenů vzhůru až k tvorbě semen. Ovšem, jestliže necháme působit blahodárny Měsíc na naše plevele, jestliže ho v jeho působení vůbec nezadržíme, pak nám naroste vskutku nádherný plevel. Neboť plevel se bude díky tomu, že bývají rovněž, jak známo, vlhké roky, kdy měsíční síly působí účinněji než v letech suchých, tento plevel se bude dále množit a tím rozšiřovat. Budeme-li však s těmito kosmickými silami počítat, pak si můžeme říci toto:

Jestliže u plevelů zabráníme plnému měsíčnímu působení a necháme na ně působit jen to, co přichází zvenčí, co působí přímo, a co tedy není působením Měsíce, pak vymezíme jejich rozmnožování určitou hranici. Plevelé pak nejsou s to se rozmnožovat. Cíli jedná se o to, abychom půdu ošetřili takovým způsobem - neboť Měsíc, jak známo, odstavit nemůžeme - aby země ztratila schopnost působení Měsíce přijímat. A nejen země může ztratit schopnost přijímat působení Měsíce, nýbrž i rostliny, takzvané plevele, mohou dostat strach z toho, že porostou na zemi v jistém smyslu ošetřené. Jestliže toho dosáhneme, pak máme, co jsme chtěli.

Uvidíme, jak se plevel během jednoho roku objeví v nebývalé míře. Tehdy se s tím zkrátka musíme vyrovnat; ne se vyděsit, ale říci si, teď je třeba zasáhnout. Tehdy posbíráme větší množství semen tohoto plevelu, čili posbíráme to, v čem se síla, o níž jsem hovořil, nakonec uzavřela. Zažehneme plamen - nejlepší je zapálit prosté dřevo - semena spálíme a všechno, veškerý zbylý popel pečlivě sesbíráme. Tímto způsobem si obstaráme poměrně málo popela. U rostlin, které jsme takto ošetřili, když jsme jejich semena nechali projít ohněm, když jsme je přeměnili na popel, u těchto rostlin máme však v jejich popelu koncentrovanou sílu, protikladnou tomu, co se vytváří v přitahování sil Měsíce. Když pak tento nevelký preparát, který jsme si tímto způsobem opatřili z nejrůznějších plevelů, rozptýlíme na svém poli - není ani nutné, abychom přitom postupovali nějak zvlášť pečlivě, neboť tyto věci působí v širokém okruhu - budeme v příštím roce vidět, jak je zde tohoto druhu plevel, který jsme takto ošetřili, mnohem méně. Tento plevel už neroste s onou původní silou. A protože se v přírodě u mnoha věcí vyskytuje čtyřletý cyklus, uvidíme, že po čtvrtém roce dotyčný plevel, ošetřovaný každoročně rozptylováním

onoho pepře, z našeho pole vymizí.

Vidíte, zde člověk skutečně sklízí plody působení nejmenších entit, které už je také nyní díky Biologickému ústavu prokázáno. Tímto způsobem by opravdu bylo možné dosáhnout mimořádných výsledků. A vy nyní můžete mít v rukou, přihlédnete-li k těmto věcem při vašem počínání, vezmete-li tedy skutečně tato působení, která dnes zůstávají naprosto nepovšimnuta, v úvahu, můžete mít v rukou velmi mnoho. Takže nyní třeba můžete někde naset tolik smetánky, kolik jí potřebujete v tom smyslu, jak jsem se zde o tom podrobněji zmiňoval včera, můžete však tuto smetánku také ještě využít se zřetelem na její semena, a to tak, že s ní provedete následující spalovací experiment, zhotovíte si onen jemný pepř a rozptýlíte ho po poli. Dosáhnete tak toho, že můžete smetánku nasadit, kam budete chtít; avšak na poli, které jste takto spálenou smetánkou ošetřili, budete mít od ní pokoj.

To jsou právě skutečnosti - dnes tomu nikdo nevěří - které člověk kdysi na základě určité instinktivní agrikulturní moudrosti ovládal. Na ohraničených územích tehdy uměl pěstovat to, co tam chtěl mít, protože takové věci dřív instinktivně dělal. Údaje, které o tom všem mohu uvést, se, jak poznáte, mohou stát východiskem pro skutečně praktickou aplikaci těchto věcí, pro jejich správné využití v praxi. A jelikož se dnes všeobecně soudí - já to nechci nazývat předsudkem - že všechno musí být dodatečně verifikováno, no dobrá, tak ať se do toho někdo dá a tyto věci verifikuje. On už pak uvidí, bude-li tyto experimenty provádět správně, že se přece jen potvrdí. Jen kdybych sám měl hospodářství, to bych na nějaké potvrzení nečekal a hned bych se do toho pustil. Neboť jsem si naprosto jist, že to půjde. Pro mne se ta věc má totiž tak: Duchovně-vědecké pravdy jsou pravdivé skrze sebe sama. Člověk nepotřebuje jejich potvrzení za jiných podmínek, vnějšími metodami. Takto chybovali všichni naši vědci; spoléhali se na vnější metody, chtěli tyto pravdy verifikovat vnějšími metodami. Dělal to tak i v rámci Anthroposofické společnosti: Tehdy však měli tito lidé vědět, že tyto věci mohou být pravdivé skrze sebe sama. Chceme-li však dnes něčeho dosáhnout, musíme to navenek verifikovat, musíme podstoupit kompromis, neboť zde je kompromis nezbytný. Neboť jak ví člověk tyto věci ve svém nitru? Člověk je ví tak, že jsou právě skrze svou kvalitu vnitřně jisté, tak jisté, jako je zhruba jisté, že když něco nechám zhotovit padesáti lidmi, a pak si řeknu, že chci nyní produkovat třikrát tolik, tak vezmu stopadesát lidí. Tady se může objevit nějaký všetečka a říci: Tomu nevěřím, že stopadesát lidí udělá třikrát víc; to se musí nejdřív vyzkoušet. Případně může dojít k tomu, že je člověk zkušeností desavuován, přistoupí-li skutečně k experimentu. Řekněmě, že by člověk něco, je vcelku jedno co, nechal zhotovit jedním, pak dvěma a pak třemi lidmi. Nyní tedy vyhodnotí, statisticky, co ti tři udělali. Ovšem, když si ti tři spolu stále jen povídají, tak udělají méně než jeden. Předpoklad, který si člověk vytvořil, je nesprávný. Experiment může dokázat jeho opak. To však ještě nic neznamená, když experiment prokáže opak. Jestliže chce člověk postupovat naprosto exaktně, pak musí zcela přesně počítat i s protiinstancí.

Šestá přednáška (14. června 1924)

Pak se to, co je pravdivé v nitru, potvrdí i navenek. - Dalo by se tedy vcelku všeobecně hovořit o rostlinných škůdcích našich polí. Takto všeobecně však už nebudeme moci hovořit tehdy, přistoupíme-li ke škůdcům živočišným. Zde bych rád uvedl nejprve jeden příklad, jenž může být obzvlášť charakteristický a vhodný k pokusnému odzkoušení; při něm se uvidí, jak se tyto věci osvědčí v praxi.

Šestá přednáška (14. června 1924)

Vezměme si třeba jednoho obzvlášť dobrého zemědělcova přítele, hraboše polního. Takový hraboš; co všechno by člověk neudělal, ba co všechno člověk dokonce nedělá, aby hraboše potřel! V zemědělských knihách se můžeme dočíst, že je možno s úspěchem použít všelijaké fosforové preparáty, že je možno použít i jiné věci, třeba preparát ze strychninu a sacharínu. Objevil se dokonce i poněkud radikální způsob boje s hraboši, a sice vyšlechtit tyfus a potom určité bacily, které jsou škodlivé jen pro hlodavce, přidat do bramborové kaše, která se odpovídajícím způsobem roznese. I takové věci se dělaly, nebo přinejmenším se takové věci doporučují. Všemi možnými způsoby se tedy člověk pokouší tomuto napohled vlastně velice miloučkému zvířátku dostat na kobytku - vpodstatě metodami, které vypadají jen velice málo lidsky - jakmile se jen objeví. No ano, myslím, že dokonce i stát se dává do pohybu, neboť ono to, chce-li člověk hraboše potřít, nic nepomůže, jestliže totéž neučiní i soused. To by se sem pak hraboši seběhli z jiného pole. A tak je třeba zavolat na pomoc stát, aby všechny určitým způsobem přinutil k zapuzení hrabošů. Stát nepřistupuje k žádným modifikacím; jakmile nějakou metodu uzná za správnou, pak si vytvoří své předpisy, zcela lhostejno, zda to je či není správné, takže pak každý musí dělat, co se nařídí. U státu se musí všechno všeobecně stanovit, všechno se musí uniformovat. Uniforma je ideálem státu.

Nuže, to všechno, vidíte, to všechno je takové to zkoušení a dirigování zvenku. A člověk má přitom vždy pocit, že těm, co to zkoušejí, moc do zpěvu nebude, protože ti hraboši se zase vrátí nazpět. I zde se ovšem jedná o něco, čeho také nebude možno využít pouze a jenom na jednom statku, co však může určitým způsobem pomoci dokonce i na tomto jediném statku. Úplně proveditelné to nebude, zde bude třeba provést osvětu, aby se přidali i sousedé. Bude třeba zapůsobit na jejich rozum, avšak já tvrdím, že do budoucna tak jako tak bude mít daleko větší váhu rozum než policejní zásahy. To bude opravdu skutečný pokrok v našem sociálním životě.

Dejme tomu, že se vám podaří chytit nějakého velmi mladého hraboše. Můžete ho pak stáhnout a kůži z tohoto mladičkého hraboše můžete použít. Nyni se jedná o to, abyste si tuto kůži - k tomu najdete vždy myši dost a dost, ovšem chcete-li provést tento experiment, pak to musí být hraboši - abyste si tuto hraboši kůžku opatřili v době, kdy Venuše stojí ve znamení Štíra. Podívejte, tihle staroušci se svou instinktivní vědou nebyli vůbec hloupí. Jakmile se dostaneme od rostlin ke zvířatům, dostaneme se také ke zvěrokruhu. Neboť tento zvěrokruh se nenazývá zvěrokruhem jen tak pro nic za nic. Chce-li člověk čehokoli dosáhnout ve světě rostlin, pak se může zastavit u planetárního systému. U zvířete něco takového už nejde. Tady již musí člověk vesvých plánech brát ohled na okolní stálice, jmenovitě na ty stálice, které se nacházejí ve zvěrokruhu.

Nuže, u rostlinného růstu postačuje téměř úplně působení Měsíce, aby byla vyvolána reprodukce. U živočišné říše musí být měsíční světlo podpořeno působením Venuše, Působení Měsíce není u živočišné říše třeba brát nějak zvlášť v úvahu, neboť živočišná říše síly Měsíce konzervuje, podrží je v sobě a na Měsíci se emancipuje. V živočišné říši se tedy síla Měsíce rozvíjí také tehdy, když zrovna není úplněk. Zvíře

Šestá přednáška (14. června 1924)

nazpět k rostlině dostávají z kosmu přes zemi. Co se však stane, dojde-li k výskytu háďátka? Dojde-li k výskytu háďátka, stane se to, že tento proces příjmu kosmických sil, který by měl vlastně jinak probíhat v oblasti listů, je stlačen dolů a dostává se až do oblasti kořenů.

Schematicky znázorněno (nákres): Kdybychom zde měli povrch země a zde rostlinu, tak ty kosmické síly, které mají působit zde nahoře, působí u rostliny napadené háďátko zde dole. To je ten vlastní jev, o který se zde jedná. Jisté kosmické síly sklouznou příliš hluboko dolů. Tím je také vyvolána celá vnějšková podoba rostliny. Tomuto živočichu je tím ale dána možnost, aby měl uvnitř země, kde musí žít, kosmické síly, které potřebuje k životu. Jinak by musel žít nahoře v listech - háďatko je drátovitý červ - zde však zase žít nemůže, protože země je jeho prostředím.

Jisté živé organizmy, ba dokonce všechny živé organizmy mají už zkrátka tu zvláštnost, že mohou žít jen uvnitř určitých hranic bytí. Jen si to někdy zkuste, žít v atmosféře 70°C teplé nebo 70°C studené. Vy všichni jste zcela odkázáni na to, že budete žít ve zcela určité teplotě. Ani pod touto hranicí ani nad ní již nejste schopni života. A není toho schopno ani háďatko. Nemůže žít někde, kde není země a kde současně nejsou i kosmické síly. Jinak by totiž muselo vyhnout. Pro každý živý organizmus existují vždy zcela určité podmínky. Také celé lidské pokolení by muselo vyhnout, kdyby zde neexistovaly určité podmínky.

Nuže, právě u těch bytostí, jež se vyvíjejí tímto způsobem, je důležité, aby působení kosmu vstoupilo do země, a sice to působení, které se jinak uplatňuje pouze v okolí země. Tato působení jsou vlastně čtyřletá. U háďátka máme něco silně abnormálního, co, záleží-li někomu na poznání, můžeme i vyzkoumat - jsou to naprosto stejné síly - budeme-li se zabývat chroustími ponravami, které se objevují každé čtyři roky. Jsou to naprosto stejné síly, které zemi chtějí propůjčit schopnost vyvinout bramborové klíčky. Naprosto stejné síly získá země pro tvorbu ponrav, které se spolu s brambory vyskytují každé čtyři roky. To dává čtyřletý cyklus, nikoli u háďátka, ale v tom, co musíme učinit, chceme-li působit proti háďátku.

Zde musíte vzít nikoli jako u hraboše pouze nějakou část těla hmyzu, nýbrž musíte vzít hmyz celý. Neboť hmyz, který se usadí v kořenech, kde pak škodí, je vlastně jako celek výsledkem kosmických vlivů. Potřebuje zemi pouze jako svůj podklad. Tady musíte spálit hmyz celý. To je ze všeho nejlepší, spálit ho. Tak se nejrychleji dostanete k cíli. Jinou možností je nechat ho, ať se rozloží. Je však obtížné sesbírat produkty rozkladu - dosáhlo by se tím možná důkladnějšího účinku. Avšak toho, co chceme,

působí přece po rozptýlení. Proto také dále působí v oné síle zmaru. Vidíte tedy, že to, co v semeni spočívá, že to je rozprostírající se síla. Je tomu vlastní, je jí vlastní, že má schopnost rozprostřít se. Tak má to, co tímto

způsobem připravujeme jako pepř, veskrze sílu rozprostírání. Nazývám to pepřem kvůli tomu, že to tak vypadá. Tyto věci vypadají většinou jako pepř.

Zbývá ještě, abychom se věnovali takzvaným chorobám rostlin. Podívejte, dostáváme se ke kapitole, která je taková, že musíme konstatovat, že v pravém slova smyslu nemůžeme vlastně o rostlinných chorobách hovořit. Pochody spíše abnormální povahy, které se vyskytují jako choroby rostlin, nejsou chorobami v tomtéž smyslu, jako je tomu u zvířat. Až budeme hovořit o živočišné říši, pak tento rozdíl pochopíme ještě přesněji. Především to nejsou takové pochody, jako jsou pochody odehrávající se v nemocném člověku. Neboť skutečná nemoc není bez přítomnosti astrálního těla možná. Astrální tělo souvisí v bytosti zvířete nebo člověka s fyzickým tělem skrze tělo éterné. A zde existuje určitá normalita. Existuje zcela určitý druh souvislostí, který je normální. Jestliže nyní astrální tělo souvisí s fyzickým tělem nebo s některým orgánem fyzického těla intenzivněji, než by normálně souviset mělo, jestliže tedy éterné tělo není dostatečným tlumičem, nýbrž jestliže astrální tělo silněji vniká do těla fyzického, tehdy vzniká většina chorob. Ovšem rostlina v sobě vlastní skutečné astrální tělo nemá. Proto se u rostliny tento specifický způsob onemocnění, který se vyskytuje u zvířat a u člověka, neobjevuje. To si musíme uvědomit.

Čili jedná se o to, abychom si učinili představu o tom, co vlastně může onemocnění rostlin způsobovat. Z veškerých mých úvah nyní vyplývá, že v okolí rostlin má země určitý život a s tímto životem jsou v zemi vlastně také, třebaže ne až s takovou intenzitou, aby se objevil tvar rostliny, avšak přesto s určitou intenzitou přítomny v okolí rostliny všechny možné růstové síly, tiše naznačené síly rozmnožování a také všechno to, co tímto způsobem právě v zemi působí pod vlivem sil úplňku, zprostředkovaných vodou.

Podívejte, zde máte celou řadu významných souvislostí: Máte zde zemi a ta země je vyplněna vodou. Máte zde Měsíc. Tím, že do země nechává proudit své záření, činí ji Měsíc do určité míry v sobě samé živou. Probouzí v ní, v jejím éteru vlnění a proudění. Může to činit snáze, je-li země prostoupena vodou. Může to činit obtížněji, je-li země suchá. Proto je voda také vlastně jen prostředníkem. To, co musí být oživeno, je totiž země samotná, země pevná, minerální. Voda je ovšem také čímsi minerálním. Ostrá hranice tu přirozeně není. Je tedy nutné, abyste v půdě měli obsaženo i působení Měsíce.

Tato působení Měsíce mohou ovšem být v půdě přespříliš intenzivní. K tomu může dojít dokonce i velice jednoduše. Představte si opravdu mokrou zimu, po které následuje rovněž tak mokré jaro. V tomto případě bude měsíční síla příliš intenzivně vstupovat do zemního podílu půdy; země pak bude

příliš silně oživena. Zde tedy máme příliš silné oživení země. Naznačím to tak, že zde udělám červené body v případě, že zde je země příliš silně oživena Měsícem. Nyní vidíme, že kdyby tu ty červené body nebyly, kdyby tedy tato země nebyla Měsícem příliš silně oživena, tak by na ní rostlo rostlinstvo vyvíjející se normálně až k semeni, tedy, řekněme, ze zrna až k semeni, uděluje-li Měsíc zemi právě to správné oživení. Pak tato živost působí vzhůru tak, aby mohla vzniknout semena.

mala nadměrné měsíční působení skrze přítomnou vodu. Toho lze dosáhnout - navenek zůstane všechno tak, jak to je - tím, že se z Equiseta arvense připraví něco na způsob čaje, značně koncentrovaného čaje, který se pak zředí a jako jícha se aplikuje na těch polích, kde to potřebujeme, kde chceme potlačit sněť a podobné choroby rostlin. Zde stačí opět naprosto nepatrné množství, stačí opět určitý druh homeopatizování.

Ovšem podívejte se, je to také oblast, kde je zřetelně vidět, jak v sobě navzájem mají působit jednotlivá životní pole. Ten, kdo pochopí, jaký má Equisetum arvense pozoruhodný vliv na lidský organizmus prostřednictvím funkce ledvin, ten získal vodítko. Přirozeně není možné spekulovat a vymyslet si to. Avšak člověk získal vodítko k tomu, aby mohl přezkoumat, jak Equisetum působí, přeměníme-li je v to, co jsem nyní nazval určitým druhem jíchy, kterou rozstříkáme - na to nejsou zapotřebí žádné aparáty - a která pak působí na poměrně velkou vzdálenost, třebaže jí bylo vystříkáno jen velmi malé množství. Zjistíme, že je to velice dobrý lék. Skutečný lék to však není, neboť rostliny, jak jsem již řekl, vlastně nemohou onemocnět. Nejde o skutečný léčebný proces, jde o proces protikladný tomu, který jsem popsal předtím. Tak člověk může, prohlédá-li přírodní působení nejružnějších oblastí, skutečně uchopit růst, a později budeme vidět, že i růst živočišný, živočišné normality a abnormality, do svých vlastních rukou. A toto je vlastně teprve skutečná věda. Neboť věci zkoušet, tak jak se to dnes dělá, to žádná věda není. To je jen zaznamenávání jednotlivostí, jednotlivých fakt, ale žádná věda. Skutečná věda vznikne teprve tehdy, vezme-li člověk síly působení do vlastních rukou.

Skutečně však rostliny, zvířata, která zde žijí, jakož i všechny parazity rostlin, ty všechny nelze pochopit jen na základě jich samotných. To máte zrovna tak jako s tím, co jsem vám říkal již v prvních hodinách. Tehdy jsem tvrdil, že nesmysl dělá přirozeně ten, kdo se pustí do výzkumu magnetky, aby z ní samé objasnil příčinu toho, že ukazuje vždy k severu. To samozřejmě nikdo neudělá. Každý člověk vezme celou zemi, najde na ní severní magnetický pól a jižní magnetický pól, protože pro objasnění činnosti magnetky je třeba vzít na pomoc celou zemi. A právě tak, jak je zapotřebí vzít v potaz celou zemi, aby bylo možno objasnit vlastnosti magnetky, tak je právě třeba, jde-li o rostliny, zahrnout do našich úvah nejen rostlinstvo, nejen živočišstvo a člověka, nýbrž celé universum. Neboť veškerý tento život vychází z celého universa a nikoli pouze z toho, co nám postoupí země. Příroda je jeden celek, v němž odevšad působí síly. Kdo má smysly otevřeny zřejmému působení sil, ten přírodu chápe.

Co však činí dnešní věda? Vezme maličkou mističku, položí na ni preparát, všechno pečlivě oddělí a zadívá se dovnitř. Zamezí se všemu, co by zde mohlo působit z některé

strany. Člověk to pak nazývá mikroskopem. A to je pravý opak toho, jak by se to vlastně mělo dělat, aby se člověk naučil rozumět dálkám. Člověk již není spokojen s tím, že se uzavírá do místnosti; nyní se navíc uzavírá před celou nádherou světa do této trubičky. Zde už nesmí zůstat nic jiného než to, co se vejde do objektivu. Postupně se člověk dostal až k tomu, že více či méně přešel k mikroskopu. Jestliže však opěl najdeme cestu k makrokosmu, pak mnohému v přírodě opět poněkud porozumíme.